

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Η «Γλώσσα» της μόδας

1. «Τι είναι η μόδα τελικά;» έγραφε ο Όσκαρ Ουάιλντ: «Συνήθως είναι μια μορφή ασχήμιας τόσο ανυπόφορη που πρέπει να την αλλάζουμε κάθε έξι μήνες». Πράγματι, η μόδα, ως συστατικό στοιχείο της νεωτερικότητας, συνδέθηκε με την συνεχή καινοτομία, την καταστροφή του παλαιού και τη δημιουργία του καινούργιου. Βασικό χαρακτηριστικό της μόδας είναι να επιβάλλει ως νέο κανόνα ό,τι μέχρι χθες ήταν η εξαίρεση και να το εγκαταλείπει πάλι όταν γίνει κοινός τόπος, κτήμα των πολλών. Συνδέεται συνεπώς με την αλλαγή, το καινούργιο και την εφευρετικότητα.

2. Εντούτοις, στην πραγματικότητα η μόδα δεν εισάγει ποτέ κάτι που είναι ουσιωδώς καινούργιο, γιατί η αληθινή καινοτομία δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή και να απορροφηθεί γρήγορα στην πολιτισμική καθημερινότητα. Συχνές είναι αντίθετα οι αναφορές στο παρελθόν σε μόδες που εμφανίζονται ως καινοτομίες ή σε μετασχηματισμούς που είναι ήδη ορατοί σε άλλα πεδία.

3. Ως δυτικό «προϊόν», η μόδα ακολουθεί τις εξελίξεις της εκβιομηχάνισης και του καταναλωτισμού και μπορεί να θεωρηθεί ένα φαινόμενο με παγκόσμιες διαστάσεις που προωθεί την πολιτισμική ομογενοποίηση. Ταυτόχρονα, ωστόσο, στο ίδιο πλαίσιο της νεωτερικότητας η μόδα ταυτίζεται με την προώθηση της ατομικότητας μέσω της διάκρισης. Συνεπώς, με έναν αντιφατικό τρόπο, η διαφοροποίηση μέσω της μόδας, που στηρίζει την ανάπτυξη της ατομικότητας, ακολουθείται από τον μιμητισμό προς τον «κανόνα» και την ομοιομορφία που ορίζει η εκάστοτε μόδα. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα των τζινς τα οποία συνδυάζουν και τις δυο όψεις – είναι τόσο ένα «λαϊκό» ένδυμα όσο και ένα «εξαιρετικό». Τα τζινς επιβεβαιώνουν εξάλλου την πολιτισμική σημασία της μόδας στο σύγχρονο κόσμο εφόσον, στενά συνδεδεμένα με την αμερικανική πολιτισμική ηγεμονία, έφθασαν να συμβολίζουν ουσιώδη στοιχεία του δυτικού καπιταλισμού, όπως ο ελεύθερος χρόνος, η άνεση, η κοινωνικότητα..

4. Εντούτοις, παρόλο που το ένδυμα μπορεί να προσφέρει πληροφορίες για τη συμπεριφορά, παρόλο που γίνεται επίσης ένα είδος πολιτισμικής έκφρασης εξωτερικεύοντας τον εσωτερικό κόσμο, και παρά την αναντίρρητη σύνδεση μόδας και κοινωνικής τάξης, η «ανάγνωσή» του γίνεται εξαιρετικά δύσκολη, γιατί οι μόδες έχουν ασταθή και αμφίσημα νοήματα, όπου η επιθυμία, η ευχαρίστηση και η φαντασία μπορούν να παίζουν έναν εξίσου σημαντικό ρόλο. Συχνά, εξάλλου, το ένδυμα χρησιμοποιείται όχι για να προβάλει αλλά για να συσκοτίσει την κοινωνική θέση ενός ατόμου ή, επίσης, για να εκφράσει επιθυμίες και προσδοκίες χωρίς να εξασφαλίζει την ικανοποίησή τους. Τέλος, σύμφωνα με την ανάλυση του Μ. Φουκώ, χρησιμοποιήθηκε στη διαδικασία «πειθάρχησης» και «χειραγώγησης» του σώματος, κυρίως μέσω της στολής (στρατιωτικής και επαγγελματικής) και της γενικής «κανονικοποίησης» της ενδυμασίας για ειδικές περιπτώσεις, όπως γάμοι, κηδείες και άλλες τελετές. (Χριστίνα Κουλούρη, από τον Τύπο)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Μόδα: Ο σύγχρονος τύραννος

1. Μόδα είναι η παροδική συνήθεια που για ορισμένο χρονικό διάστημα γενικεύεται σε μεγάλο φάσμα της κοινωνίας – σε ό,τι αφορά την ενδυμασία, την κόμμωση, τη μουσική – ο συρμός, ο νεωτερισμός. Η μόδα είναι στην πραγματικότητα ένα πολυσύνθετο φαινόμενο που καθρεφτίζει τις κατευθύνσεις και τις εξελίξεις μιας κοινωνίας σε μια ορισμένη ιστορική περίοδο. Ο ρόλος της είναι να εισάγει στην κοινωνία, με τη γρήγορη μετάδοση και αφομοίωση, νέες συμπεριφορές και πεποιθήσεις. Οπωσδήποτε η μόδα αποτελεί αντανάκλαση των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών και ενσαρκώνει το πνεύμα της

κάθε εποχής. Έτσι στην κλασική εποχή αντιστοιχεί η απλή φορεσιά με τον απέριπτο χιτώνα. Αντίθετα η πολυτέλεια της Βυζαντινής αυλής επιβάλλει πολυτελή φορέματα από μετάξι και άλλα βαρύτιμα υφάσματα, ενώ ταυτόχρονα ο χριστιανισμός επέβαλε την αυστηρότητα του τρίχινου χιτώνα.

2. Η μόδα έχει φτάσει στο αποκορύφωμά της και έχει μπει ολοκληρωτικά στη ζωή μας. Δυστυχώς, όμως, η επιρροή της στις μάζες δεν είναι καθόλου εποικοδομητική. Έχει κυριαρχήσει το εφήμερο και το παράλογο. Οι μεγάλοι οίκοι μόδας ασκούν επάνω μας ένα είδος τυραννικής επιβολής, την οποία επιτυγχάνουν μέσω της τηλεόρασης και των άλλων μέσων μαζικής ενημέρωσης. Αυτό σταδιακά έχει ως αποτέλεσμα την έλλειψη καλαισθησίας και ταυτόχρονα ισοπεδώνει τις ατομικές ιδιαιτερότητες και της προσωπικές προτιμήσεις, κάνοντας τον καθένα δέσμιος των τάσεων που επικρατούν.

3. Μέσω επώνυμων προσώπων, όπως για παράδειγμα ηθοποιών και τραγουδιστών ενισχύονται πρότυπα συμπεριφοράς, που αποδέκτες έχουν συνήθως τους νέους. Επίσης, ένα άλλο μειονέκτημα της σύγχρονης μόδας, είναι η κερδοσκοπία σε βάρος του καταναλωτικού κοινού. Για παράδειγμα ένα ρούχο που αντικειμενικά η αξία του είναι πολύ χαμηλή, μπορεί να πωλείται ακριβά μόνο και μόνο για το γεγονός ότι φοριέται πολύ και συμβαδίζει με τις νέες τάσεις.

4. Η επίδραση της μόδας στο άτομο μπορεί να έχει άσχημες συνέπειες. Ο καθένας προσπαθεί να βρισκεται μέσα στο πλαίσιο των προσαγών της μόδας για να μην θεωρηθεί οπισθοδρομικός, είτε συμφωνεί μ' αυτές είτε όχι. Έτσι ασκείται πάνω του ένα είδος ψυχολογικής βίας, που συντελεί άμεσα στην απώλεια αυτοπεποίθησης και τον μιμητισμό μέχρι να αλλοιωθεί η συνείδησή του. Έτσι καταλήγουμε να ανήκουμε όλοι σε ένα ομοιόμορφο σύνολο ανθρώπων, στο οποίο δεν διαφέρει ο ένας από τον άλλο, έχουμε όλοι τα ίδια πρότυπα και κοινούς στόχους και οδηγούμαστε από την ετοιματζίδικη μαζική κουλτούρα. (Δημοσίευμα)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α' (Περίληψη)

A1. Δώστε συνοπτικά σε 60 λέξεις την περίληψη του Κ.1.

ΘΕΜΑ Β'

B1. Βάλτε στο τέλος των προτάσεων τη λέξη Σωστό ή Λάθος (Κ.2)

α. Η Μόδα είναι μία μόνιμη και σταθερή συνήθεια.

β. Η Μόδα δεν σχετίζεται με τις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες της εποχής.

γ. Η Μόδα ασκεί μία τυραννική εξουσία στους ανθρώπους.

δ. Η Μόδα βοηθά το καταναλωτικό κοινό στις αγορές.

ε. Η Μόδα ευνοεί την ομοιομορφία των ανθρώπων.

B2α. Να βρείτε δύο επιχειρήματα με τα οποία ο συγγραφέας του Κ.2 θεμελιώνει τη θέση του «Η επιρροή στις μάζες δεν είναι καθόλου εποικοδομητική» (§2). Σε ποιο είδος πειθούς και μέσα παραπέμπει η θέση «Για παράδειγμα... τάσεις» (§3). (Μονάδες 4)

B2β. Να βρείτε στο Κ.2 πέντε λόγιες λέξεις και να σχολιάσετε τη λειτουργία τους. (Μονάδες 6)

B3. Στην §3 του Κ.1η συγγραφέας επισημαίνει μία αντίφαση σχετική με τη Μόδα. Ποια είναι τα δύο μέλη αυτής της αντίφασης; Δώστε τα γνωρίσματά τους συνοπτικά.

ΘΕΜΑ Δ' - ΕΚΘΕΣΗ (Παραγωγή κειμένου)

Να αναπτύξετε σε άρθρο των 300 λέξεων την άποψη πως η μόδα συνιστά βασικό στοιχείο της ταυτότητας του ανθρώπου και ιδιαίτερα του νέου και να δώσετε ένα αρνητικό κι ένα θετικό της Μόδας

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α΄ - Περίληψη

A1. Στο παρόν κείμενο ο συγγραφέας καταγράφει τις πτυχές της Μόδας. Αρχικά επισημαίνει την αντιφατικότητα που την διακρίνει στο βαθμό που προβάλλει την ατομικότητα, ενώ ταυτόχρονα συντείνει στην ομογενοποίηση. Το παράδειγμα του τζιν είναι ενδεικτικό των πολλαπλών λειτουργιών της μόδας. Στη συνέχεια τονίζει πως η μόδα και το ένδυμα δεν αντανακλούν με πιστότητα την ανθρώπινη συμπεριφορά. Επιλογικά αναλύει το ρόλο της μόδας στην χειραγώγηση του σώματος.

ΘΕΜΑ Β΄

B1. α.Λ, β.Λ, γ.Σ, δ.Λ, ε.Σ.

B2α. Τα επιχειρήματα που θεμελιώνουν τη βασική θέση είναι: 1. Ένα είδος τυραννικής επιβολής και 2. Ισοπέδωση ατομικών ιδιαιτεροτήτων. Ο τρόπος πειθούς στην §3 είναι η «επίκληση στη Λογική με μέσα Τεκμήρια και ειδικότερα παραδείγματα».

B2β. Λέξεις λόγιες του Κ.Α΄ είναι: νεωτερικότητας (§1), πολιτισμική ομογενοποίηση (§3), πολιτισμική ηγεμονία (§3), αμφίσημα νοήματα (§4), γενικής «κανονικοποίησης» (§4). Η χρήση των λόγιων όρων βοηθά αποτελεσματικά στη βαθύτερη και πληρέστερη ανάλυση των διαφόρων συνιστωσών της μόδας. Οι λόγιες λέξεις αποδίδουν με νοηματική καθαρότητα το βασικό πυρήνα του περιεχομένου των γνωρισμάτων και λειτουργιών της μόδας. Ορίζουν επίσης με σαφήνεια το νοηματικό πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορούμε να εξετάσουμε όλες τις παραμέτρους των συνεπειών της μόδας στη ζωή των ανθρώπων. Έτσι ο λόγος και το ύφος καθίσταται επίσημο και σοβαρό και οι θέσεις – επιχειρήματα εμπλουτίζονται με αποδεικτικότητα. Ενισχύεται η πειστικότητα του κειμένου και διευκολύνεται η προσέγγιση του δέκτη με τις επί μέρους θέσεις του συγγραφέα. Έτσι προκαλείται το ενδιαφέρον του αναγνώστη και εστιάζει την προσοχή του στις βασικές ιδέες του συγγραφέα.

B3. Στην §3 καταγράφεται η αντιφατικότητα της λειτουργίας της μόδας. Ο διπλός ρόλος της μόδας αισθητοποιείται σε δύο επίπεδα συνεπειών. Στο πρώτο επίπεδο η μόδα λειτουργεί αρνητικά αφού συνιστά πηγή «πολιτιστικής ομοιογενοποίησης». Αυτή η ομοιογενοποίηση συντελείται ασυνείδητα μέσω της διαδικασίας της μίμησης και της τάσης – ανάγκης για ομοιομορφία «ακολουθείται... μόδα». Η αρνητική συνεισφορά, λοιπόν, της μόδας αισθητοποιείται μέσα από την επιβολή της μαζικής ταυτότητας, όπου κυριαρχούν η μαζοποίηση και η αγελοποίηση, αφού το Εγώ και το αυτεξούσιο του ατόμου υποχωρούν και τελικά ισοπεδώνονται. Στο δεύτερο επίπεδο η μόδα στοχεύει στην προβολή και ανάδειξη της ατομικότητας του ατόμου. Η μόδα, δηλαδή, εξαιρεί τη μοναδικότητα και όλα εκείνα τα ατομικά χαρακτηριστικά που συνυφαίνουν την ιδιαιτερότητα και το ανεπανάληπτο της ανθρώπινης ταυτότητας. Η διαφοροποίηση του ατόμου από τους άλλους με την αρωγή της μόδας συντελεί στην βίωση θετικών συναισθημάτων που απορρέουν από τη συνειδητοποίηση της ιδιοπροσωπίας και της ετερότητάς του «ταυτόχρονα... διάκρισης». Προς επίρρωση όλων των παραπάνω η συγγραφέας χρησιμοποιεί το παράδειγμα του «τζιν» που κατορθώνει να συνθέτει τα δύο βασικά στοιχεία της μόδας: Την ομοιομορφία του «λαϊκού ενδύματος» και την ατομικότητα «εξαιρετικό».

ΘΕΜΑ Δ΄ - ΕΚΘΕΣΗ (Παραγωγή Λόγου)

ΘΕΜΑ 1. Μόδα: Η Ταυτότητά μας ή το Προσωπείο μας;

“Η ουσία της μόδας έγκειται στο εξής: ό,τι πρέπει πάντα να την υιοθετεί μόνο ένα μέρος μιας ομάδας, ενώ το σύνολο μόνο να τείνει στην υιοθέτησή της, Μόλις η μόδα καταφέρει να γίνει πλήρως αποδεκτή, δηλαδή, μόλις εκείνο το οποίο αρχικά έκαναν μόνο ορισμένοι υιοθετηθεί όντως χωρίς εξαίρεση από όλους, όπως είναι η περίπτωση σε ορισμένα στοιχεία της ενδυμασίας και των μορφών κοινωνικότητας, τότε δεν χαρακτηρίζεται πλέον ως μόδα.

Κάθε εξάπλωση της μόδας την ωθεί κιάλας προς το τέλος της, αφού αυτή αναιρεί και την διακριτικότητά της” (Γκέοργκ Ζίμελ).

Την ταυτότητα μιας εποχής, ενός πολιτισμού, μιας χώρας ή μιας κοινωνίας δεν την προσδιορίζουν μόνον οι επιστημονικές ανακαλύψεις, τα τεχνολογικά επιτεύγματα, οι τρόποι επικοινωνίας (τηλέφωνο, internet...), η πνευματική παραγωγή (γράμματα, τέχνες...), το νομικό πλαίσιο προστασίας των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ελευθερίας έκφρασης, ανεξιθρησκεία...), το βιοτικό επίπεδο ή οι σχέσεις –στάση προς το φυσικό περιβάλλον, αλλά κι άλλα απλά και καθημερινά, όπως η Ψυχαγωγία και η Μόδα.

Η ψυχαγωγία και η μόδα δείχνουν και αποκαλύπτουν μία άλλη πτυχή του ανθρώπου που με τις επιλογές του σημαδεύει την καθημερινότητά του. Μπορεί την ανθρώπινη ζωή να την καθορίζουν καταλυτικά τα σημαντικά επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα, ωστόσο κανείς δεν μπορεί να παραβλέψει και τον ρόλο εκείνων των στοιχείων της καθημερινότητας που νοηματοδοτούν και χρωματίζουν με έναν ξεχωριστό τρόπο την τη διαδρομή του.

Δεν είναι τυχαίο, λοιπόν, που η ψυχαγωγία και η μόδα απορροφούν ένα σημαντικό μέρος του χρόνου του ανθρώπου και λειαινουν το έδαφος για την βίωση θετικών συναισθημάτων. Είναι αυτά τα απλά και καθημερινά στοιχεία και στιγμές που λειτουργούν ως “αποσυμπιεστές” των αρνητικών συναισθημάτων και σκέψεων.

Η Μόδα ως στοιχείο της Ταυτότητάς μας

Ο ρόλος-θέση της μόδας στην καθημερινότητα του ανθρώπου αποτυπώνονται εναργέστατα τόσο στις ψυχαγωγικές εκπομπές μόδας (GNTM, shopping Star...), όσο και στο λεξιλόγιό του, όπως: Trendy, schick, must...Αυτό καταδεικνύει περίτρανα πως η μόδα ακτινογραφεί με ακρίβεια εκείνο το κομμάτι του ψυχισμού μας που οι επιστήμες είναι λίγο δύσκολο να περιγράψουν.

Εξάλλου πολλές φορές η μόδα και ιδιαίτερα οι ενδυματολογικές μας προτιμήσεις φανερώνουν την αισθητική μας, την ηλικία μας, την κοινωνική μας τάξη, την οικονομική μας κατάσταση, το επάγγελμά μας ή ακόμα και την ιδεολογία μας (αναρχικοί...). Ακόμη, οι έννοιες προοδευτικός ή συντηρητικός αντανακλώνται στις ενδυματολογικές και όχι μόνο προτιμήσεις μας.

Στο βαθμό, λοιπόν, που η μόδα συμπυκνώνει όλα τα παραπάνω, δεν είναι υπερβολή να παραδεχτούμε πως αυτή συνιστά ένα από τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν την τ α υ τ ό τ η τ ά μας.

Η παραδοξότητα της μόδας ανιχνεύεται στο στοιχείο της παροδικότητάς της που, ωστόσο δημιουργεί πιστούς και μόνιμους ακολούθους της. Δεν λείπουν και οι περιπτώσεις παθολογικής εξάρτησης από τη μόδα που χρήζει βαθύτερης ανάλυσης και ψυχογραφίας.

Η αιτιολόγηση της Μόδας

Στον κύκλο της αιτιολόγησης της τυφλής προσήλωσης στη μόδα ανήκουν: Η ενδογενής φιλαρέσκεια, η ανάγκη για κοινωνική αναγνώριση-αποδοχή και ένταξη, το αίσθημα-αίτημα αυτοπροσδιορισμού και ελευθερίας, η έκφραση καινοτομίας, προοδευτικότητας, νεωτερισμού και αμφισβήτησης-αντίστασης, το αίτημα για ταυτότητα-ετερότητα, το πνεύμα διαφοροποίησης-αντίστασης στο κατεστημένο, η επιθυμία-ανάγκη για εντυπωσιασμό και διάκριση, το κυρίαρχο κλίμα ομοιομορφίας-μαζοποίησης, η βιομηχανία του θεάματος, τα κυρίαρχα καταναλωτικά πρότυπα, και η υπερτέρηση του “φαίνεσθαι” έναντι του “έχειν”.

Στα παραπάνω αίτια θα μπορούσε να προστεθεί και η διαχρονική ανάγκη του ανθρώπου να αλλάζει την εικόνα του, αφού δεν μπορεί να αλλάξει το περιβάλλον του. Η μόδα, δηλαδή, λειτουργεί ως ένας τρόπος διαφυγής ή απαλλαγής από την συναισθηματική μονοτονία μέσα από την εξωτερική αλλαγή του εαυτού μας.

Επειδή η αναλυτική ανάπτυξη των παραπάνω θα αποτελούσε ειδική μελέτη, θα αρκεστούμε στην λεπτομερή ανάπτυξη ενός μόνον αιτίου που αισθητοποιεί την κυρίαρχη απιοκρατική σχέση της μόδας με τον ψυχισμό του ανθρώπου (αίτιο >αιτιατό).

Η Μόδα και οι Ανασφάλειές μας

Ο σύγχρονος άνθρωπος κάτω από την πίεση του βάρους των πολλών προβλημάτων βιώνει όχι μόνον τα αδιέξοδα του παρόντος αλλά και την αβεβαιότητα του μέλλοντος. Ο εσωτερικός του κόσμος έχει ατροφήσει κι αυτή η απουσία πλούσιας εσωτερικής ζωής δημιουργεί στον καθένα καταστάσεις και αισθήματα ψυχικής ανισορροπίας. Το εσωτερικό αυτό κενό έχει ανάγκη από πλήρωση και καθίσταται για το άτομο μία βασανιστική πραγματικότητα. Οι διέξοδοι είναι λίγες και όχι πάντα αποτελεσματικές.

Μία από αυτές είναι και η προσφυγή στη μόδα που δίνει την ψευδαίσθηση της πλήρωσης του εσωτερικού κενού. Η μόδα, δηλαδή, τρέφει και συντηρεί την αυταρέσκεια του ανθρώπου που φαντάζει ως μία ευκαιρία για απελευθέρωση και υπέρβαση των σχημάτων του παρόντος, Μεταφράζεται από το υποκείμενο ως μία στάση αμφισβήτησης και αντίστασης απέναντι στο παλιό που κρατά όμηρο το άτομο στην παραδοσιακή αισθητική.

Έτσι το άτομο με την συμμόρφωση στις επιταγές της μόδας αισθάνεται μέλος μιας ευρύτερης ομάδας ανθρώπων που κι αυτοί ακολουθούν πιστά τις εντολές της μόδας. Έτσι νιώθει περισσότερο σίγουρο και δυνατό για τον εαυτό του, όντας μέλος μιας ευρύτερης ομάδας από την οποία αντλεί του αίσθημα του δυνατού, της υπεροχής και της κοινωνικής αποδοχής.

Αποτέλεσμα όλων των παραπάνω θετικών συναισθημάτων είναι η λύτρωση από τα ψυχοφθόρα συναισθήματα και ο υψηλός βαθμός αυτοεκτίμησης που βοηθά το άτομο να ατενίζει αισιόδοξα την ζωή του και να διαμορφώνει κατάλληλα τις διαπροσωπικές και κοινωνικές του σχέσεις. Μπορεί όλα αυτά να συνθέτουν τον ιστό μιας φασματικής ευτυχίας και ελευθερίας, ωστόσο λειτουργούν θεραπευτικά για το άτομο.

Όσο, λοιπόν, η μόδα θα συμπυκνώνει ένα πλήθος θετικών συναισθημάτων (αμφισβήτηση, νεωτερισμό, αλλαγή, αντίσταση, καινοτομία...) άλλο τόσο θα έχει φανατικούς ακολούθους.

Οι αντιστάσεις στη Μόδα

Ίσως πολλοί αναρωτηθούν αν είναι εφικτό ο άνθρωπος να προβάλει τις αναγκαίες αντιστάσεις απέναντι στην εξουσία της μόδας για να διασώσει την ιδιαιτερότητά του. Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα θα είναι εφικτή στο βαθμό που γνωρίζουμε σωστά την βαθύτερη φύση του ανθρώπου, αλλά και όσα επισήμανε ο Γκέοργκ Ζίμελ στο δοκίμιό του “Η μόδα” :

“ Στον σχηματισμό της μόδας συντελούν δύο κοινωνικές τάσεις: Η ανάγκη για συγχώνευση μέσα σε μία ομάδα και συνάμα η ανάγκη για διαφοροποίηση και διαχωρισμό από αυτήν την ομάδα”.

ΘΕΜΑ 2. Η Μόδα είναι μία μορφή ασχήμιας...

“Τι είναι η μόδα τελικά; Συνήθως είναι μία μορφή ασχήμιας τόσο ανυπόφορη που πρέπει να την αλλάζουμε κάθε έξι μήνες”.

Αλήθεια πόσο δίκαιο είχε ο Όσκαρ Ουάιλντ που αξιολόγησε, κάπως ειρωνικά βέβαια, την μόδα ως «μία μορφή ασχήμιας»; Πώς είναι δυνατόν η μόδα που ταυτίστηκε με την αισθητική και την αναζήτηση της καλαισθησίας και της ομορφιάς να αξιολογείται τόσο

αρνητικά; Ίσως ο Όσκαρ Ουάιλντ να υπερεκτίμησε ως αρνητικό το στοιχείο της παροδικότητάς της.

Το να μιλάς ή να γράφεις για την Μόδα στις μέρες μας μπορεί να είναι και μία ασέβεια στην θλίψη, στην απογοήτευση, την ανέχεια και την αγωνία όλων εκείνων που πασχίζουν να επιβιώσουν στο δυστοπικό τοπίο (κορονοϊός, οικονομική κρίση, πόλεμος...). Ίσως για κάποιους άλλους κάθε αναφορά στην βιομηχανία της μόδας να προσδίδει προσθετική αξία στην κοινωνία του εμπορεύματος και της κατανάλωσης.

Ο αντιφατικός ρόλος της Μόδας

Δεν λείπουν, ωστόσο, κι εκείνοι που θεωρούν πως κάθε αναφορά στην μόδα λειτουργεί ενισχυτικά στην τάση της εποχής μας για συμμόρφωση και ομοιομορφία. Κάποιοι άλλοι διαφωνούν και υποστηρίζουν πως η μόδα προωθεί την ατομικότητα και την νεωτερικότητα. Ο διττός ή και αντιφατικός ρόλος της μόδας αισθητοποιείται σε δύο επίπεδα συνεπειών.

“Η μόδα είναι κάτι βάρβαρο γιατί παράγει καινοτομία χωρίς αιτία και μίμηση χωρίς όφελος”(George Santayana).

Στο πρώτο επίπεδο η μόδα λειτουργεί αρνητικά αφού συνιστά πηγή πολιτιστικής ομογενοποίησης. Αυτή η ομογενοποίηση συντελείται ασυνείδητα μέσω της διαδικασίας της μίμησης και της τάσης-ανάγκης για ομοιομορφία. Οι πιστοί ακόλουθοι της μόδας τείνουν να αποκτήσουν-αν δεν την επιδιώκουν συνειδητά- μία μαζική ταυτότητα, όπου κυριαρχεί το μαζικό πνεύμα και η αγελαία συνείδηση.

Στο δεύτερο επίπεδο η μόδα στοχεύει στην προβολή και ανάδειξη της ατομικότητας του υποκειμένου. Η μόδα, δηλαδή, εξαιρεί την μοναδικότητα και όλα εκείνα τα ατομικά χαρακτηριστικά που συνυφαίνουν την ιδιαιτερότητα και το ανεπανάληπτο της ανθρώπινης ταυτότητας. Η διαφοροποίηση του ατόμου από τους άλλους με την αρωγή της μόδας συντελεί στην βίωση θετικών συναισθημάτων που απορρέουν από την συνειδητοποίηση της ιδιοπροσωπίας και της ετερότητάς του.

Μόδα και Κοινωνικότητα

Συμπληρωματικά με την παραπάνω λειτουργία της μόδας θα μπορούσε να καταγραφεί και η συνδρομή της στην ανάδειξη και καλλιέργεια της κοινωνικότητας του ατόμου. Κι αυτό επιτυγχάνεται στο βαθμό που το άτομο ως κοινωνικό ον προσδοκά την κοινωνική αναγνώριση και αποδοχή με την αρωγή της μόδας που εκφράζει κατά τεκμήριον την κοινά αποδεκτή αισθητική της κοινωνίας. Αυτό επιβεβαιώνει την εκτίμηση πως ο άνθρωπος δεν συνιστά μόνον μία βιολογική και κοινωνική οντότητα, αλλά και μία πολιτισμική ταυτόχρονα, ως δημιουργός και δημιούργημα του πολιτισμού του

Η Εξουσία της Μόδας

Στο κατηγορητήριο, που ενοχοποιεί την μόδα, ανήκει και το στοιχείο εκείνο που την καθιστά μία άτυπη και αφανή εξουσία πάνω στο άτομο. Η μόδα, δηλαδή, ως μία άτυπη εξουσία επιβάλλει τους δικούς της κανόνες στα μέλη μιας κοινωνίας που ακολουθούν τυφλά τις εντολές της.

“Μόδα είναι αυτό που υιοθετείς όταν δεν ξέρεις ποιος είσαι”(Quentin Crisp).

Αυτή, όμως, η τυφλή προσήλωση συνοδεύεται από φαινόμενα αισθητικού ιστοπεδωτισμού και μιας άκρατης ομοιομορφίας. Μία ομοιομορφία που ξεκινά από τις ενδυματολογικές προτιμήσεις και εκτείνεται μέχρι τον τρόπο έκφρασης των σκέψεων και συναισθημάτων. Η τυποποίηση και η απώλεια της ιδιομορφίας - ιδιοπροσωπίας ως συνακόλουθα αποτελέσματα διαβρώνουν τον πυρήνα της ταυτότητας. Δημιουργούνται άτομα χωρίς πρόσωπο, αλλά με ομοιόμορφο προσωπείο.

Όταν, όμως, εκλείπει από το άτομο η ιδιαιτερότητα, τότε παύει να προκαλεί και το ενδιαφέρον.

Η Θετική εκδοχή της Μόδας

Θα αδικούσαμε, όμως, την μόδα αν δεν μπορούσαμε να δούμε και την θετική της παρουσία στην ζωή των ανθρώπων. Κι αυτό γιατί η μόδα συντείνει στην καλλιέργεια των αισθητικών κριτηρίων και προωθεί την καλαισθησία.

Η προσαρμογή στις επιταγές της μόδας και στα πρότυπα που αυτή αναδεικνύει υποκρύπτει την αγωνιώδη προσπάθεια του ατόμου για την κατάκτηση της κομψότητας και του ωραίου. Αυτή, όμως, η διαδικασία μπορεί να κατατρώγει την ψυχή του ανθρώπου, αλλά θερμαίνει ταυτόχρονα και το ενδιαφέρον του για την αισθητική και την καλαισθησία. Ο άνθρωπος σπάνια συμβιβάζεται με την αισθητική μονοτονία και ως αντίδραση αναζητά νέες ιδέες για το ωραίο. Το προσεγγίζει, δηλαδή, με διαφορετικό τρόπο αφού ο άνθρωπος από την φύση του είναι ένα ον “εν εξελίξει”.

Έτσι αναπτύσσεται η δημιουργική του φαντασία κι απελευθερώνονται τα δημιουργικά στοιχεία του εσώτερου κόσμου του. Ενεργοποιούνται όλες εκείνες οι θετικές ιδιότητες που στοχεύουν στην ανάδειξη του ατόμου ως μιας πολυδιάστατης οντότητας στην οποία η αισθητική δεν έχει ένα πεπερασμένο περιεχόμενο, αλλά συνιστά ένα διαρκές ζητούμενο. Πολλές φορές η στόχευση του ωραίου προωθεί την αλλαγή, τρέφει την ανανέωση και δημιουργεί ένα κλίμα ψυχικής ευφορίας και χαράσσει μία αισιόδοξη αντίληψη για την ζωή.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο επωάζεται και η προοπτική βίωσης μίας ιδιότυπης ελευθερίας, αφού η μόδα εκφράζει στην θετική της εκδοχή την αυτογνωσία του ανθρώπου και την αναζήτηση εκείνων των αισθητικών επιλογών που θα αναδείξουν την ιδιαιτερότητά του. Το στοιχείο αυτό ενδυναμώνει την αυτοεκτίμησή του και συμβάλλει θετικά στη απαλλαγή του από τα συμπλέγματα μειονεξίας σε σχέση με την εξωτερική του εμφάνιση.

Ο πολυεπίπεδος, λοιπόν, ρόλος της μόδας αισθητοποιείται και στην αναζήτηση του ωραίου, όπως το καθορίζουν κάθε φορά οι κοινωνικές, ηθικές και οικονομικές συντεταγμένες της εποχής.

Επιμύθιον

Η μόδα, λοιπόν, δεν ανήκει σε εκείνα τα φαινόμενα που είναι φορείς του απόλυτου καλού ή κακού. Η αξιολόγησή της οφείλει να απαλλαγεί από τον υφέρποντα μανιχαϊσμό και να στοχεύσει στην κριτική ερμηνεία της ως ολότητας και όχι με την απομόνωση κάποιων εξόφθαλμων θετικών ή αρνητικών της.

Η ελαχιστοποίηση των αρνητικών της μόδας θα επιτευχθεί στο βαθμό που το άτομο και ιδιαίτερα ο νέος θεωρεί ως αξία να έχει το δικό του πρόσωπο και όχι να επιβεβαιώνεται μέσα από το προσωπείο των επιταγών της. Η ενεργοποίηση των αμυντικών μηχανισμών και η αναζήτηση της αυθεντικότητας αποτελούν τους πυλώνες της ελευθερίας του ατόμου.

Η επιθυμία για ανανέωση δεν πρέπει να λειτουργεί εις βάρος της ιδιομορφίας και της ποικιλομορφίας. Γιατί ο καθένας κρίνεται από “αυτό που είναι” και όχι από αυτό που οι άλλοι επιθυμούν να είναι. Αξιολογικά και οντολογικά προέχει το “είναι” έναντι του “φαίνεσθαι”.

“Η μόδα πρέπει να είναι μία μορφή απόδρασης, και όχι μία μορφή φυλάκισης”(Alexander McQueen).

ΙΔΕΟπολις

Σχόλια

Δημοφιλείς αναρτήσεις από αυτό το ιστολόγιο

Κριτήριο Αξιολόγησης στη Νεοελληνική Γλώσσα, Γ΄ Λυκείου (Νέες τεχνολογίες – Τεχνητή Νοημοσύνη)

- Ιουνίου 01, 2021

Εικόνα

ΚΕΙΜΕΝΟ | Η πλημμυρίδα των πληροφοριών 1. Αλλά το πιο σημαντικό είναι ότι οι δίδυμες τεχνολογίες της πληροφορίας και της βιολογίας μπορεί να μην αναδιαρθρώσουν μόνο την οικονομία και την κοινωνία μας, αλλά και το ίδιο το σώμα και το νου μας. Στο παρελθόν, οι άνθρωποι μάθαμε να ελέγχουμε τον εξωτερικό κόσμο, αλλά είχαμε ελάχιστο έλεγχο πάνω

στον κόσμο που βρίσκεται μέσα μας . Ξέραμε να χτίζουμε φράγματα και να μην αφήνουμε τα ποτάμια να πλημμυρίζουν, αλλά δεν ξέραμε πώς να εμποδίσουμε το σώμα μας να γερνάει. Ξέραμε να σχεδιάσουμε ένα αρδευτικό σύστημα, αλλά δεν είχαμε ιδέα πώς μπορεί να σχεδιαστεί ένας εγκέφαλος. Αν σφύριζε ένα κουνούπι μέσα στο αυτί μας και δεν μας άφηνε να κοιμηθούμε, ξέραμε πώς να το σκοτώσουμε· δεν ξέραμε όμως πώς να κάνουμε το ίδιο με μια σκέψη που μας τριβελίζει το μυαλό και μας κρατάει ξύπνιους. 2. Η επανάσταση της βιοτεχνολογίας και της τεχνολογίας της πληροφορίας θα μας δώσει τον έλεγχο του εσωτερικού μας κόσμου και θα μας επιτρ...

Read more »

Κριτήριο Αξιολόγησης στη Νεοελληνική Γλώσσα και τη Λογοτεχνία, Γ΄ Λυκείου (Βία)
- Σεπτεμβρίου 25, 2021

Εικόνα

ΚΕΙΜΕΝΟ 1 Για να πάψει να υπάρχει βία... 1. «Η επιθετικότητα και η βία μπορεί να αποτελούν ενστικτώδεις ανθρώπινες παρορμήσεις, από εκείνες μάλιστα που θεωρούνται κατώτερες και ακατέργαστες. Δεν αποτελούν, όμως, αληθινά ένστικτα ζωής, όπως το ένστικτο της αναπαραγωγής ή της αναζήτησης της τροφής. Η αντίθετη άποψη εκπορεύεται από φιλοσοφίες ολοκληρωτικές και υπήρξε πάντοτε θεωρητικό υπόστρωμα, για τη δικαιολογία των εγκλημάτων της βίας της κάθε εποχής, από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας». Επειδή, λοιπόν, η βία δεν είναι αληθινό ένστικτο ζωής και επειδή, πολύ περισσότερο, η συμπεριφορά του ανθρώπου δεν καθορίζεται τόσο από τα ένστικτά του, όσο από τη λογική του, μπορεί με κατάλληλα μέσα να αντιμετωπιστεί. 2. Η καταπολέμηση της βίας, όμως, δεν μπορεί να γίνει με βίαια μέσα. Η βία γεννάει βία · στη βία ο άνθρωπος αντιδρά βίαια. Γι' αυτό ένα πρώτο βήμα, για να πετύχουμε, όσο το δυνατό, ελεύθερες από επιθετικότητα σχέσεις, είναι να συνειδητοποιήσουμε πως κανέν...

Read more »

Κριτήριο Αξιολόγησης στη Νεοελληνική Γλώσσα, Γ΄ Λυκείου (Φανατισμός)
- Μαΐου 27, 2021

Εικόνα

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο 1 Ο φανατικός 1. «...Ο φανατικός είναι συνεχώς ανέτοιμος και αβέβαιος. Από προσωπικές του πηγές – από το αρνημένο του Εγώ δεν μπορεί να αντλήσει καμιά αυτοκυριαρχία, αλλά τη βρίσκει μόνο με το να πιάνεται από οποιοδήποτε εξωτερικό στήριγμα . Αυτό το παθιασμένο πιάσιμο είναι η ουσία της τυφλής του αφοσίωσης και θρησκευτικότητας, που γι' αυτόν είναι η πηγή όλης της αρετής και της δύναμης. Αν και η ειλικρινής του αφοσίωση είναι μια αυτοσυσπείρωση για χάρη της ζωής του, ο ίδιος θεωρεί τον εαυτό του σαν φορέα και υπερασπιστή της ιερής υπόθεσης πάνω στην οποία στηρίζεται. Είναι πρόθυμος να θυσιάσει τη ζωή του για ν' αποδείξει ότι ακριβώς αυτός είναι ο ρόλος του. Θυσιάζει τη ζωή του, για ν' αποδείξει την αξία του. 2. Δε χρειάζεται να τονιστεί ιδιαίτερα πως ο φανατικός πιστεύει ότι η ιερή του υπόθεση, που του προσφέρει το στήριγμα, είναι ακλόνητη και αιώνια – ένας βράχος που αντιστέκεται στο χρόνο. Το αίσθημα της ασφάλειάς του προέρχεται όμω...

Read more »

Κριτήριο Αξιολόγησης στη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, Γ΄ Λυκείου (Πόλεμος - Ειρήνη)
- Σεπτεμβρίου 21, 2021

Εικόνα

ΚΕΙΜΕΝΟ 1 Μια ευκαιρία... 1. Ακόμη ο άνθρωπος, το εκπληκτικό αυτό δημιούργημα της ζωής, με τις απεριόριστες δυνατότητες για να μεγαλουργήσει, δεν κατάφερε να ανακαλύψει τη γλώσσα της συνεννόησης και να εκτιμήσει την αξία του υπέρτατου αγαθού της ειρήνης . 2.

Και είναι της μοίρας του ανθρώπου ή κάποιας εγκεφαλικής ατέλειάς του να μεταπίπτει από το μεγαλείο στην αθλιότητα, από την υπέρτατη θυσία για τη σωτηρία μιας μόνο ζωής στην ομαδική αλληλοεξόντωση, με μέσα τερατώδους συλλήψεως και φρικιαστικής επινοήσεως, που μπορούν να προκαλέσουν καταστροφές τρομακτικότερες των βιβλικών. 3. Και είναι εκπληκτικό ότι σε ολόκληρο το ζωικό βασίλειο μόνον ο άνθρωπος και ένα είδος αρουραίων , κατά τις μεταξύ τους διαμάχες και συγκρούσεις, αλληλοεξοντώνονται μέχρι θανάτου, τρώει το ένα το άλλο με πλήρη περιφρόνηση του ανεκτίμητου θείου δώρου της ζωής. 4. Την ώρα που οι κάννες του ολέθρου είναι έτοιμες να εκπυρσοκροτήσουν, υπακούοντας στην αφ...

[Read more »](#)

[Από το Blogger](#)

[Η φωτογραφία μου](#)

[ΗΛΙΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ](#)

[Επίσκεψη σε προφίλ](#)

[Αρχείο](#)

[Ετικέτες](#)

[Φόρμα επικοινωνίας](#)

[Όνομα](#)

[Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο *](#)

[Μήνυμα *](#)

Αυτός ο ιστότοπος χρησιμοποιεί cookie από την Google για να παρέχει τις υπηρεσίες του και να αναλύει την επισκεψιμότητα. Η διεύθυνσή σας IP και ο παράγοντας χρήστη γνωστοποιούνται στην Google, μαζί με μετρήσεις απόδοσης και ασφαλείας, ώστε να διασφαλιστεί η ποιότητα της υπηρεσίας, για τη δημιουργία